

Никола Ристиќевски¹

¹ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје

Филозофски факултет, Институт за филозофија

Во овој труд ќе се обидам да ја претставам дисциплината филозофија на математиката. Филозофијата и математиката имаат тесна и испреплетена врска што датира од самите почетоци на филозофијата. Историјата на филозофијата, пак, укажува на тоа дека напредокот и развојот на математиката довеле до можноста математиката филозофски да се иследува, а со тоа да се формира една нова гранка во филозофијата – филозофијата на математиката.

Оваа релативно нова филозофска дисциплина започнала да се формира и развива паралелно со таканаречениот период на современата формална логика, започнувајќи со Фреге, кој ги иницирал појдовните идеи за создавање на поимно писмо. На Фреге се надоврзале и другите претставници на логицизмот како Расел, Вајтхед и Хилберт. Спротивно на нивните филозофски стојалишта се јавува и интуиционизмот, понова филозофска школа, заснована на истражувањата на холандскиот филозоф и математичар Брауер, а дискусиите за тоа дали математичките ентитети реално постојат или се имагинарни апстракции на умот и денес се водат.

Одредени математички хипотези и денес не може ниту да се докажат, ниту да се побијат во формалните математички системи, како што појаснува и Гедел, а тоа претставува основа, математиката како дисциплина да овозможи и аргументирање во однос на нивното прифаќање или одбивање. На кусо ова се дел од прашањата што ќе бидат начнати во овој краток уводник во оваа понова филозофска дисциплина, што буди сомнеж во вистинитоста на математиката и копнеж за продлабочени истражувања.